

РОЗДІЛ 5. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

УДК 378.013+302+372+371.95

ДІАГНОСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ В МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Боксгорн В.В., викладач

Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського

У статті розглянуто питання, щодо рівнів сформованості професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: пошукова активність, рівні педагогічної творчості, рівні сформованості професійної креативності у майбутніх соціальних педагогів, професійна креативність соціального педагога.

Боксгорн В.В. ДИАГНОСТИКА УРОВНЕЙ СФОРМИРОВАННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КРЕАТИВНОСТИ У БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ / Южноукраинский национальный педагогический университет им. К. Д. Ушинского, Украина.

В этой статье рассмотрены вопросы касающиеся уровней сформированности профессиональной креативности у будущих социальных педагогов.

Ключевые слова: поисковая активность, уровни педагогического творчества, уровни сформированности профессиональной креативности у будущих социальных педагогов

Boksgorn V. DIAGNOSTICS THE LEVELS OF PROFESSIONAL KREATIVITY FOR FUTURE SOCIAL TEACHERS / South Ukrainian State Pedagogical University, Ukraine.

In this article questions concerning formation levels professional professional creativity for future social tutor.

Keywords: search activity levels of pedagogical creative potential, levels of formation professional professional creativity for future social tutor.

Високий рівень розвитку креативності особистості неможливий без наявності пошукової активності, спрямованої, передусім, на вирішення різноманітних проблемних ситуацій. Основною ознакою пошукової активності є об'єктивна неможливість задоволення потреб особистості звичними, усталеними способами. Таким чином, пошукову активність слід характеризувати як тип реагування, необхідний в умовах відсутності або часткової неможливості побудови прогнозу для розвитку та вирішення певної проблемної ситуації.

Пошукова активність значною мірою породжує дослідницьку поведінку, яка, на погляд вчених (В. Дружинін, С. Каплан, Ж. Піаже, А. Подд'яков, О. Савенков, С. Сисоєва, В. Юркевич та інш.), складається, зокрема, і з таких умінь, як визначення проблем, розробка гіпотез, здійснення експериментальної або творчої діяльності, що має ознаки дослідницької поведінки. Отже, дослідницька поведінка, виступаюче важливим інструментом для розвитку й саморозвитку інтелектуально-творчого потенціалу особистості, на думку С. Коновець, є переконливим проявом її креативності.

Метою нашої статті є визначення рівнів сформованості професійної креативності майбутніх соціальних педагогів.

При вивченні психолого-педагогічної літератури нами було зроблено висновок, підходи щодо вивчення рівнів педагогічної творчості можна поділити на дві групи: перша визначає рівні творчої професійної діяльності досвідчених педагогів (Ю. Бабанський, В. Загвязинський), а друга – рівні прояву педагогічної творчості всіх вчителів, які прагнуть до прояву педагогічної творчості (В. Кан-Калик, Н. Кузьміна, С. Сисосва, І. Раченко). Три рівні прояву педагогічної творчості вчителя виділено Ю. Бабанським: професійна майстерність; новаторський і дослідницький рівні. Автор зазначає, що у творчо працюючих вчителів всі три рівні взаємопов'язані і фактично поєднані, але домінування того чи іншого аспекту зумовлює рівень прояву педагогічної творчості вчителя. Так, учитель-майстер характеризується вільним володінням професійної технології, творчим підходом до справи і досягає високих результатів у навчанні та вихованні. Вчитель-новатор має якості майстра, але, крім того, вносить у роботу нові форми, методи і засоби, що підвищують ефективність навчально-виховного процесу. Такому вчителю властиві оригінальність стилю діяльності, раціоналізаторство, прогресивні новації. Вчителя-дослідника характеризують не лише майстерність і новаторський підхід до справи, але й цілеспрямована науково-дослідницька діяльність, створення нових систем побудови навчально-виховного процесу [1, с. 372].

Такі рівні діяльності педагога щодо його вміння керувати засвоєнням знань через взаємодію з учнівським колективом вводить В. Кан-Калик: 1) рівень елементарної взаємодії з класом, коли вчитель діє за методичними порадами, шаблоном, копіює досвід інших вчителів, без його творчої переробки; 2) рівень оптимізації діяльності учнів на уроці, починаючи з його планування; 3) евристичний рівень, коли вчитель вміє використовувати творчі можливості живого спілкування з учнями; 4) рівень повної самостійності в діяльності вчителя щодо творчої організації навчально-виховного процесу [2, с. 111].

Чотири рівні творчої педагогічної діяльності вчителя вводить С. Сисоєва: 1) репродуктивний рівень характеризується тим, що вчитель, працюючи на основі вироблених до нього методик, рекомендацій, досвіду вибирає ті, які найбільше відповідають конкретним умовам його праці та індивідуально-психологічним особливостям учнів; 2) раціоналізаторський рівень характеризується тим, що вчитель на основі аналізу свого досвіду, конкретних умов своєї педагогічної діяльності вносить корективи у свою роботу, вдосконалює, модернізує деякі елементи існуючих рекомендацій, методик, досвіду відповідно до нових завдань, які виникають у конкретних умовах; 3) конструкторський рівень характеризує діяльність учителя тоді, коли на основі власного досвіду, самоаналізу своєї діяльності й знань психолого-педагогічних особливостей кожного учня та учнівського колективу в цілому, учитель, використовуючи існуючі методики, рекомендації, передовий досвід, конструє власні варіанти вирішення педагогічних проблем, прагнучи до найбільш оптимального їх вирішення; 4) новаторський рівень характеризується тим, що вчитель підходить до вирішення педагогічних проблем на принципово нових засадах, які відрізняються новизною, оригінальністю та високою результативністю [3].

Визначення рівня творчої професійної діяльності студентів вищих навчальних педагогічних закладів Н. Бружукова здійснює на підставі аналізу і порівняння проявів: дієвої активності мотивів самовдосконалення, ступеня сформованості педагогічного ідеалу під час навчальної та практичної діяльності, рівня самооцінки власних творчих здібностей (на основі адекватної самокритики), систематичності роботи щодо самовдосконалення власної педагогічної творчості, характеру педагогічного керівництва (наскільки студент самостійно вміє організовувати творчу навчально-виховну діяльність під час проходження різноманітних видів педагогічної практики) визначає п'ять рівнів сформованості готовності до педагогічної творчості (залежно від оцінки означених проявів) [4, с. 164].

Спираючись на праці В. Сластьоніна та Л. Спіріна, В. Загвязинський зазначає, що формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості досягається шляхом просування студента через проміжні етапи на більш високі рівні, і виділяє чотири рівні: 1) інтуїтивний рівень. На ньому студент оволодіває певною сукупністю «перед педагогічних» вмінь (вміння вислухати співрозмовника та висловити свої думки, виявляти терпіння та витримку та інше), але часто ще не бачить педагогічного смислу певних ситуацій, діє за інтуїцією, не вміючи пояснити та обґрунтувати свої дії; 2) репродуктивний рівень. Під час діяльності студент не виходить за межі відомих йому правил та інструкцій, надає перевагу роботі за підказкою та перевіреном зразкам та стандартам; 3) репродуктивно-творчий рівень. У студента формується система науково-педагогічних знань, умінь і навичок, які дозволяють у цілому успішно здійснювати викладання, приймати правильні рішення не лише в типових, а й у дещо змінених умовах. Однак у безперервно змінних педагогічних ситуаціях студент ще не вміє приймати оригінальних рішень, і в нього недостатньо розвинена здатність до прогнозування та передбачення результатів своєї діяльності; 4) творчий рівень. Досить яскраво виявляється педагогічна спрямованість особистості, прагнення до пошуків та раціоналізації, добре розвинуті узагальнюючі професійні вміння, у тому числі аналітичні, прогностичні, конструктивні. Засоби вирішення педагогічних завдань найчастіше є оригінальними, можна відмітити пошук найкращих, а інколи й нових методик, засобів та прийомів педагогічної діяльності [5, с. 14].

Дослідження творчості дітей різних шкіл С. Зоріна (художніх, музичних, математичних та ін.) і закладів додаткової освіти виявили такі рівні творчого стилю діяльності:

1. Репродуктивно-алгоритмічний рівень творчості. На цьому рівні школярі або студенти набувають майстерності, виконують роботи за зразком, створюючи моделі, макети, технічні конструкції за схемою, здійснюючи копіювання. Цей етап проходять майже всі початківці: конструктори, дизайнери, художники, композитори, поети, літератори.
2. Конструктивно-модульний рівень творчості. Школярі або студенти, які досягнули успіхів на репродуктивному рівні, намагаються створити свої продукти творчості і переходять на конструктивно-модульний (комбінований) рівень. На цьому рівні робиться спроба створити нові зразки комбінованим способом – зі створених транспортних засобів, пристроїв, наукових концепцій, учбових програм, створюють нову комбінацію. Цей рівень творчості можна віднести до напіврепродуктивного.
3. Аналоговий рівень творчості, коли автор створює аналог якого-небудь транспортного засобу, пристрою, наукової концепції, теорії, але на більш високому рівні чи більш вдосконалено, тобто допрацьовує, переробляє, трансформує. Цей рівень творчості є перехідним від напіврепродуктивного до продуктивного рівня творчості.

4. Продуктивний рівень творчості спостерігається тоді, коли автор створює нові пристрої, нові витвіри мистецтва, нові теорії, нові направлення у науці, що не мають аналогів.
5. Евристичний рівень – найвищий рівень творчості, коли автор створює принципово нові прилади, обладнання, технології, наукові напрями, які не мають аналогів.

Рівень творчості залежить від індивідуального творчого стилю, який формується на основі рефлексії. Показник рефлексії має важливе значення для самостійного підвищення творчості. Орієнтиром з цього питання будуть слугувати дві думки чудових психологів минулого: «Русійні сили розвитку самосвідомості слід шукати в зростаючій самостійності індивіда, що виражається у зміні його стосунків з оточуючими» та «рефлексія – це внутрішня дискусія...» [6].

Різниця між поняттями «творча діяльність і креативна діяльність» полягає в тому що, результатом творчої діяльності повинні бути методи, прийоми, підходи, які б мали практичну спрямованість, а не являли собою суто теоретичний матеріал. Аналізуючи й узагальнюючи поняття креативної діяльності в закордонних дослідників, креативність являє собою сплав сприйнять, які здійснені новим способом, здатність знаходити нові зв'язки, виникнення нових відношень, схильність працювати і дізнаватися про новини, діяльність мозку, яка призводить до нових прозрінь, трансформацію досвіду в нову організацію, уяву нових констеляцій значень.

Тобто творчий соціальний педагог – створює продукти творчості (об'єктивно нові), креативний соціальний педагог – трансформує засвоєний досвід, у ході якого він реформує продукт праці, характеристикою креативності є прояв індивідуальності.

Професійну креативність соціального педагога ми визначаємо як невід'ємну складову педагогічної діяльності, що трактується як здатність трансформувати засвоєний досвід соціально-педагогічної діяльності, у ході якого соціальний педагог відтворює і творчо реформує продукт праці, стаючи активним суб'єктом.

Формування професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів – це складова процесу становлення цілісної творчої особистості, готової до професійної соціально-педагогічної діяльності.

На основі проаналізованої нами наукової літератури ми виокремили та охарактеризували рівні сформованості професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів.

Адаптивний рівень сформованості професійної креативності у майбутнього соціального педагога. На цьому рівні майбутні соціальні педагоги володіють теоретичними основами соціальної педагогіки, технологіями й методиками соціально-педагогічної діяльності, виконують роботи за зразками, планом, опорними схемами, уміння застосовувати на практиці набуті теоретичні знання, уміння використовувати знання в схожій ситуації, за шаблоном.

Він передбачає, опанування переважно теоретичними знаннями, причому рівень діяльності майбутнього соціального педагога також буде адаптивним, тобто знання будуть пропонуватись у готовому вигляді, студент буде сприймати й відтворювати їх без будь-якої суттєвої обробки. Рівень складності матеріалу (факти, поняття, правила, схеми тощо) може бути різним. На адаптивному рівні навчання засвоєння знань відбувається на установчо-змістовному етапі. Відбувається сприйняття й запам'ятовування, яке реалізується в засвоєнні певних теоретичних знань.

На адаптивному рівні навчання початковою його метою є розрізнення й усвідомлення понять. Розрізнення вважається першою категорією навчальних цілей. Мета вважається досягнутою, якщо студент розрізняє та усвідомлює об'єкти, що вивчалися, або їх символічні зображення, коли їх пропонують йому в готовому вигляді. Чуттєвий образ об'єкта пізнавальної діяльності залишається в пам'яті. Якщо хоча б механічно інформація відтворюється (факти, поняття, формули, історичні дати, назви, імена, схеми тощо), то це засвідчує, що він досяг другої мети навчальної діяльності – запам'ятовування. Здатністю сприймати та запам'ятовувати певний обсяг навчального матеріалу володіє будь-яка розумово нормальна людина. Але навіть на адаптивному рівні навчання цього замало. Розрізнення та запам'ятовування не можуть вважатися прийнятним результатом навчання. Застосовувати навчальний матеріал можна лише розуміючи його. Розумінням предмета, явища є встановлення його суттєвих зв'язків з іншими об'єктами дійсності. При цьому повинні здійснюватись такі розумові дії, як порівняння, аналіз, абстрагування, узагальнення, класифікація. В результаті формується загальне уявлення про об'єкт пізнання, а також його місце в певній класифікації (за групою, класом, родом, видом тощо). Таке загальне уявлення свідчить про поверхове розуміння студентом об'єкта пізнання. Досягнення розуміння констатується, якщо студент спроможний «своїми словами» переповісти навчальний матеріал, скласти схему, заповнити таблицю, передати словами зміст малюнка. На цьому рівні знаходять ознаки та зв'язки в явищах і предметах, роблять простий аналіз і синтез, встановлюють причини, пояснюють, наводять приклади, можуть відтворити вивчений матеріал, пояснити його. Тобто розвиток пізнавальних здібностей на етапі розуміння означає засвоєння матеріалу та здатність до його інтерпретації та перетворення.

Досягнення розуміння навчального матеріалу можна вважати прийнятним результатом навчання. Це мінімальний перший, адаптивний рівень навчання.

Результативний рівень сформованості професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів. Відбувається формування діяльності із застосуванням соціально-педагогічних технологій. Спостерігається системність та оперативність обирання найоптимальнішого варіанта технології для практичного застосування, і при необхідності, вміння внести в неї певні корективи та запропонувати аналоговий варіант технології для вирішення тієї чи іншої соціально-педагогічної проблеми.

Результативний рівень є базовим і ключовим у підготовці майбутніх соціальних педагогів. Особливістю є його інтеграційний і аналітичний характер. Освоєння його студентами спирається на комплекс інших дисциплін, що входять до системи підготовки спеціаліста з соціальної педагогіки. Його основою є освоєння особливих методів роботи з індивідами та групами клієнтів соціальних сервісів. Крім теоретичних знань, креативна соціально-педагогічна діяльність потребує й глибокої технологічної підготовки, що виявляється в наявності навичок у галузі соціально-педагогічного, соціально-психологічного та ситуаційного аналізу, соціально-організаційної діагностики умов життєдіяльності дітей, проведення конкретних соціально-педагогічних досліджень, прогнозування і виявлення тенденцій розвитку соціальних процесів, оптимального вибору інструментарію, що регулює їхнє протікання. Знання студентів характеризуються практичними цілями освоєння технологій та методик роботи соціального педагога, інтеграцією як теоретичних знань, так і практичних вмінь студентів у роботі з конкретними категоріями населення.

На результативному рівні майбутній соціальний педагог вміє: орієнтуватися в загальній проблематиці технологізації соціально-педагогічної діяльності; визначити основні стратегії в процесі реалізації діяльнісних цілей, ідентифікувати себе з ролю: посередника; гуманіста; організатора; конфліктолога; експерта в постановці соціально-педагогічного діагнозу; адвоката, захисника інтересів та прав людини, сім'ї; помічника клієнтів у розв'язанні проблем; терапевта й наставника сім'ї, дітей; державного діяча, який підтримує соціальні ініціативи громадян; сформована адекватна самооцінка, упевненість у собі.

Імпровізаційний рівень сформованості професійної креативності у майбутніх соціальних педагогів. Застосування знань у нестандартній оригінальній ситуації, творчий підхід до розв'язання задач, трансформація та комбінація знань, самостійна оцінка явищ, фактів подій, вміння трансформувати соціальну дію прокручуючи у зворотньому порядку, ситуативна доречність, точність мовлення, передчуття порога значеннєвого сприйняття і концентрації слухача, відсутність емоційної напруги професійній соціально-педагогічній діяльності, свідомість та адекватність поведінкових дій;

Особливістю цього рівня є те, що спеціаліст володіє вмінням здійснювати сукупність професійно необхідних дій, застосовуваних у практиці соціально-педагогічної роботи, тобто особистості притаманний кожен з компонентів професійної креативності. У майбутнього соціального педагога спостерігається сформованість не тільки гностичного компоненту: вільного володіння теоретичними основами соціальної педагогіки, володіння основами технологій і методики соціально-педагогічної діяльності, уміння ідентифікувати себе з ролю соціального педагога; проектуально-діагностичного компоненту: уміння визначати в процесі реалізації діяльнісних цілей, інтегральна задоволеність працею, сформованість адекватної самооцінки, упевненості у собі, сформованість проектувальних умінь; емоційно-мотиваційний компонент: сформованість комунікативного контролю, сформованість мотивації згоди та направленості на предмет, комунікативної готовності до діалогу; соціально-реверсивний компонент: здатність аналізувати минулі помилки успішного й неуспішного досвіду, сформованість творчого ставлення до професії, наявність розвинутої інтуїції, дивергентного та образного мислення.

Для майбутнього фахівця характерна орієнтація на процес і результати навчання, адекватне планування навчально-виховного процесу. Порівняно з результативним рівнем, студент на імпровізаційному рівні виявляє більшу винахідливість у підборі і варіюванні методів навчання, майже завжди здатний забезпечити високий темп роботи.

Конструктивний рівень сформованості професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів. Діяльність спрямована на створення та втілення раніше невідомого – об'єктивно-суб'єктивно нового, де всі структурні компоненти професійної креативності майбутнього соціального педагога виявлені повною мірою. Спостерігається розвиненість інтуїції, дивергентність та образність мислення, вміння створювати нові програми, проекти, технології, методи і форми діяльності за досить короткий час, наявність навичок сприймання та оцінної діяльності, емоційної сприятливості та чутливості.

Для фахівця характерне інтуїтивне прийняття рішення, на рефлексивній основі, передбачення результату й своєчасне усунення причини виникнення соціально-педагогічних проблем, уміння проявляти цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, ініціативу, творче ставлення до виконання завдання; уміння управляти своїм станом з метою здійснення зусиль для самодослідження, самопроєктування, самопрограмування, самоорганізації та самоконтролю; уміння виконувати роль посередника, гуманіста, організатора, конфліктолога, експерта в постановці соціального діагнозу, адвоката, захисника інтересів

та прав людини, сім'ї; помічника клієнтів у вирішенні проблем; терапевта й наставника сім'ї, дітей розумова побудова варіанта вирішення проблеми педагогічними способами – соціально-педагогічне конструювання; різноманітне конструювання розвитку соціально-педагогічної системи – соціально-педагогічне моделювання; обґрунтоване конструювання в знаковій формі моделі соціально-педагогічної системи – соціальне проектування; здійснення функціональної і тимчасової деталізації соціально-педагогічної діяльності з реалізації проекту (досягнення сформульованих у проекті цілей, визначення порядку, послідовності, термінів, темпів розподілу сил і засобів) – соціально-педагогічне планування; здійснення повного всебічного обґрунтування створення та реалізації проекту, з прогнозом очікуваного ефекту, складання блоків: цільового, організаційного і результативного – соціально-педагогічне програмування; вміння підгодовувати до практичної діяльності програми, що передбачають можливість досягнення мети – створення соціально-педагогічної технології.

Конструктивний рівень характеризується більшою цілеспрямованістю, стійкістю шляхів і способів професійної діяльності. Помітні зміни, що свідчать про становлення особистості педагога як суб'єкта власної професійної діяльності. У структурі педагогічного мислення важливе місце займає соціально-педагогічна рефлексія, емпатія, що забезпечує глибоке розуміння особистості вихованця, його дій і вчинків.

Конструктивний рівень відрізняється високим ступенем результативності соціально-педагогічної діяльності, мобільністю психолого-педагогічних знань, утвердженням відносин співробітництва та співтворчості. У діяльності майбутніх соціальних педагогів важливе місце займають такі прояви творчої активності, як педагогічна імпровізація, педагогічна інтуїція, уява, що сприяють оригінальному продуктивному рішенню педагогічних задач. У структурі особистості гармонійно поєднуються наукові й педагогічні інтереси та потреби; розвинена соціально-педагогічна рефлексія та творча самостійність, що створюють умови для ефективної самореалізації індивідуально-психологічних, інтелектуальних можливостей особистості.

Завданням експериментально-дослідної роботи було проведення діагностики рівня сформованості професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів. З цією метою ми провели попереднє діагностування *серед студентів 4 курсу та 5 курсу* Херсонського державного університету (м. Херсон), а також серед студентів 4, 5 курсів та магістрів факультету початкового навчання спеціальності: «Соціальна педагогіка» Південноукраїнського національного університету (м. Одеса). У констатувальному етапі експериментально-дослідної роботи загалом взяли участь 127 студентів. На цьому етапі дослідження ми окрім розробки кількісної характеристики зробили й якісну характеристику кожного з рівнів.

У таблиці 1. представлено результати констатувального експерименту рівнів сформованості професійної креативності майбутніх соціальних педагогів.

Таблиця 1 – Результати констатувального експерименту рівнів сформованості професійної креативності майбутніх соціальних педагогів

Кількість студентів	Адаптивний рівень		Результативний рівень		Імпровізаційний Рівень		Конструктивний рівень	
	абс.	%	Абс.	%	абс.	%	абс.	%
ЕГ=63	40	63,4	19	30,2	4	6,4	–	–
КГ=64	42	65,6	18	28,1	4	6,3	–	–

Згідно з результатами, викладеними в таблиці 1. та рис. 1., можна стверджувати, що в експериментальній групі 40 студентів, що складає 63,4% від загальної кількості досліджуваних цієї групи, демонструють адаптивний рівень. На цьому рівні майбутні соціальні педагоги володіють теоретичними основами соціальної педагогіки, технології і методики соціально-педагогічної діяльності, виконують роботи за зразками, планом, опорними схемами, уміння застосовувати на практиці набуті теоретичні знання, уміння використовувати знання в схожій ситуації, за шаблоном; 19 студентів, що складає 30,2%, демонструють результативний рівень із застосуванням соціально-педагогічних технологій. Спостерігається системність та оперативність обирання найоптимальнішого варіанту технології для практичного застосування, і при необхідності, вміння внести в неї певні корективи та запропонувати аналоговий варіант технології для вирішення тієї чи іншої соціально-педагогічної проблеми; 4 студенти, що складають 6,4% – імпровізаційний рівень. Застосовували знання в нестандартній оригінальній ситуації, використовували творчий підхід до розв'язання задач, трансформацію та комбінування знань, самостійну оцінку явищ, фактів подій, трансформували соціальну дію прокручуючи у зворотному порядку, виявляли ситуативну доречність, точність мовлення, передчуття порога значеннєвого сприйняття і концентрації слухача, відсутність емоційної напруги професійній соціально-педагогічній діяльності, свідомість та адекватність поведінкових дій; і жоден студент не опинився на

конструктивному рівні тобто всі структурні компоненти професійної креативності майбутнього соціального педагога не виявлені повною мірою. Не спостерігається розвиненість інтуїції, дивергентність та образність мислення, вміння створювати нові програми, проекти, технології, методи і форми діяльності за досить короткий час, відсутня наявність навичок сприймання та оцінної діяльності, емоційної сприйнятливості та чутливості.

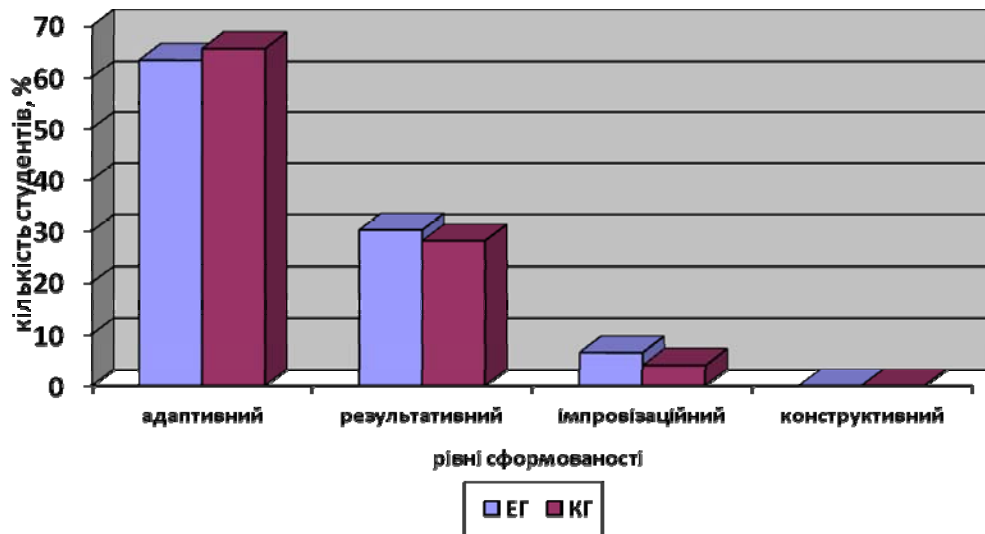

Рис.1. Результати констатувального експерименту рівнів сформованості професійної креативності майбутніх соціальних педагогів

Паралельно в контрольній групі 42 студенти, що становить 65,6% від загальної кількості досліджуваних цієї групи, демонструють адаптивний рівень, 18 студентів – 28,1%, демонструють результативний рівень, 4 студента, що складає 6,3% – імпровізаційний рівень, і жоден студент, як і в експериментальній групі, не продемонстрував конструктивний рівень сформованості професійної креативності.

Перспективу подальшого дослідження вибачаємо в проведенні дослідно-експериментальної роботи щодо реалізації педагогічних умов формування професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю.К. Избранные педагогические труды / Ю. К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1989 – 378 с.
2. Кан-Калик В.А. Педагогическое творчество / В. А. Кан-Калик, Н. Д. Никандров. – М. : Педагогика, 1990. – 144 с.
3. Сисоева С.О. Педагогічна творчість: монографія / С. О. Сисоева. – Х.-К. : Каравела, 1998. – 150 с.
4. Бружукова Н.М. Система подготовки будущих учителей начальных классов к педагогическому творчеству: дис ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Н. М. Бружукова. – Грозный, 1993. – 185 с.
5. Канбекова Р.М. Интенсификация профессиональной подготовки учителя начальных классов в педагогическом институте: дис ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Р. М. Канбекова. – Казань, 1990. – 256 с.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Социальная психология научного коллектива / [под ред. М.Г. Ярошевского]. – М. : Просвещение, 1987. – 712 с.